

de groep Hoeksema zeer wel is te vergelijken met de groep van dr. Geelkerken. Deze groep is uiterst klein en er een van één man.

Men zou met het zoeken van contact met dezen groep de Geref. broeders in Amerika allernijerst een dienst bewijzen. Spr. denkt aan andere groepen, die eerder in aanmerking komen en wil tot voorzichtigheid manen.

De Voorzitter zou gaarne verschillende zaken uit het debat willen elimineren, w.o. ook de zaak Hoeksema. De conclusies kwamen hierna één voor één in discussie en werden aangenomen.

Ze luiden als volgt:

Uw commissie stelt de Synode voor:

1. de handelingen van de deputaten voor de correspondentie met Buitenlandsche Kerken, onder dankzegging voor de verrichte werkzaamheden in dezen, goed te keuren en hen te déchargeeren, inzonderheid voor wat het beheer der financiën betreft;

2. aan de te benoemen deputaten op te dragen, dat zij behalve wat zij volgens hun instructie als taak hebben ontvangen, voortdurend aandacht te blijven schenken aan wat laatstelijk in punt 2 van de opdracht der Synode van Amsterdam werd opgedragen inzake het zoeken van relaties met buitenlandse groepen en kerken van gereformeerde belijders en min of meer gereformeerde kerkregering en voorts zoo noodig vergaderingen bij te wonen van de Presbyteriaansche Alliantie;

3. de te benoemen deputaten niet te ontslaan van de verplichting tot uitvoering van punt 6 der opdracht, die de Synode van Amsterdam in 1930 aan haar deputaten gaf, Acta 122 III 6a;

4. het rapport van deputaten met de genoemde bijlagen in de gedrukte acta op te nemen, nader door het moderamen te beoordeelen;

5. opnieuw vijf deputaten te benoemen en aan hen een credit te verlenen van ten hoogste f2000,-.

Da de Vries bracht hierna het rapport uit van ds J. A. Tazelaar namens deputaten der classis Rotterdam voor correspondentie met de kerken in Zuid-Amerika.

De Synode besloot de classis Rotterdam wederom te machtigen de kerken een collecte te vragen voor Zuid-Amerika.

Da de Vries bracht voorts rapport uit over den arbeid van het Davos-comité. De Synode besloot een antwoord-schrijven aan het Davos-comité te richten, waarin zij uitspreekt:

a. dat zij groote waardeering heeft voor het geestelijke werk, dat door middel van dit comité in het Sanatorium te Davos jaarlijks wordt verricht;

b. dat het werk waard is door de kerken gesteund te worden;

c. dat zij aan dit comité het recht verleent van die uitspraak gebruik te maken bij zijn pogingen tot geldinzameling.

Tenslotte rapporteerde ds de Vries over de insteuring van de Geref. Kerk van Londen. De Synode besloot aan het moderamen der Synode op te dragen de kerk van Londen te doen opnemen in de lijst van kerken behorende tot de classis Den Haag.

N.a.v. een schrijven van ds L. Oranje namens de classis Den Haag besloot de Synode aan ds Oranje te berichten:

1. dat naar haar oordeel een toestand, als bedoeld in zijn schrijven, nu nog niet aanwezig is;

2. dat, ingeval zulk een toestand onverhoopt mocht intreden, de kerk van Londen in zulk een buitengewonen toestand de hulp zou kunnen inroepen van een kerk in Engeland, die in haar belijdenis staat dicht bij onze Gereformeerde Kerken, b.v. de Presbyteriaansche kerk.

Ds de Vries rapporteerde ook over een schrijven van de classis Arnhem in betrekking tot Rijn-Pruisen en Westfalen.

De Synode besloot wederom aan het Moderamen op te dragen in een eventueel door de desbetreffende deputaten van de classis Arnhem aan de kerken te zenden circulaire een zeer nadrukkelijke aanbeveling te doen opnemen om den arbeid vanwege onze kerken onder de Nederlanders in Rijn-Pruisen en Westfalen financieel te steunen.

Tenslotte rapporteerde ds de Vries over Canada.

De Synode besloot:

1. Prof. dr G. Ch. Aalders dank te zeggen voor zijn arbeid in dezen en hem décharge te verlenen van het gevoerde beheer.

2. Opnieuw iemand aan te wijzen voor de ontvangst en verzending der collecten en giften voor Canada.

Militairen.

Ds S. J. Popma rapporteerde over de aangehouden conclusies van de commissie inzake de geestelijke belangen der militairen, o.a. over het reis-attest.

Overvloed van werk en werkrachten.

Ds P. C. de Bruyn rapporteerde hierna over de voorstellen tot uitbreiding van het aantal predikantsplaatsen van den kerkeraad van Ternaard, de Part. Synode van Utrecht en de classis Deventer en Enkhuiizen. De commissie kan wel met de gedachte van de voorstellen meegaan, maar niet meer doen dan een algemeene uitspraak geven.

De Synode sprak daarop uit: de Synode dringt er bij de Kerken, die daarvoor in aanmerking komen, ten eerste op aan, dat zij komen tot uitbreiding van het aantal predikantsplaatsen en wekt de classisale vergaderingen op, dat zij in deze zaak voortdurend actief zijn.

Tenslotte rapporteerde ouderling G. Smitt, over de grensregeling de Wilp-Siegerswoude. De commissie stelde voor om een commissie te benoemen, die deze grens-aftoende regelen zal en aan de volgende Synode rapport zal uitbrengen. Bij deze grenskwestie kwamen verschillende stukken mede aan de orde.

De Voorzitter merkte op, dat het toch wel verschrikkelijk is, dat een Generale Synode voor zulke dingen deputaten benoemen moet.

Ds D. Hoek oordeelde een commissie toch wel wat teveel eer.

Ds S. Idema wees er op, dat het toch wel goed is, dat een commissie wordt benoemd. In Groningen dubbeelde de Part. Synode en daarom is er van haar geen stuk ingekomen.

Ouderling Smitt accentueerde nog eens, dat het goed

zal zijn een commissie te benoemen, anders is deze zaak over 9 jaar nog op de Generale Synode op tafel. Er moet eerst een andere geest komen, wat de praeses doet opmerken, dat men meer last heeft van het vleesch.

Aan de discussie namen de W. H. den Houting, dr D. J. de Groot, prof. dr K. Dijk, ds N. Duursema en prof. dr G. Ch. Aalders deel.

De Synode besloot daarop een commissie te benoemen. Om half zes werd de zitting opgeheven.

Gisteravond vergaderde de Synode in comité-generaal.

De zeventiende zitting.

De 17de zitting ving Donderdagmorgen 28 Sept. j.l. aan met het zingen van Ps. 65:1.

De Praeses richtte een woord van gelukwensch tot ds C. Mak, die vandaag zijn verjaardag viert. Spr. bidt den jarige Gods zegen toe op zijn arbeid, als hij na zijn rusttijd weer tot zijn arbeid in Indië hoopt in te gaan (applaus).

Na vaststelling van de acta van de zittingen van de vorige week, deelde de Voorzitter mede, dat in de zitting in comité Woensdagavond ook de zaken van de Jodenzending behandeld zijn.

De genomen beslissingen werden door dr J. Thijs gelezen. De Synode dechargeerde deputaten en besloot opnieuw 5 deputaten en 3 secundari te benoemen, die opnieuw instructies ontvingen, waaraan we ontleenen, dat zij de contracten met de kerken van Den Haag-Oost, Amsterdam en Rotterdam zullen continueren, de maatregelen die terzake genomen zijn, af te werken, zoodat alle miss. predikanten in de landelijke samenwerking naar art. 1 K.O. worden opgenomen, den arbeid van de bestaande zendingscomités, die uitgaan van den kerkeraad te steunen en oprichting van nieuwe comités te bevorderen, de zaken van de Jodenzending te bepleiten inzonderheid in het Zendingsblad, de zaak van de decentralisatie van het werk in overleg met de zending kerken en de miss. predikanten te overwegen om e.v. op een volgende Synode daarvoor voorstellen te doen en tot de kerken het verzoek te richten eenmaal per jaar voor de Jodenzending te collecteren en de collecte krachtig aan te bevelen, inzonderheid nu de financiën zoozeer achteruitloopen.

Het promotierecht.

Hierna kwamen aan de orde de verschillende voorstellen, die betrekking hebben op het vraagstuk van het promotierecht aan de Theol. Hoogeschool.

De commissie wil haar uitgangspunt nemen in de unanimiteit genomen beslissing van het curatorium en oordeelt in haar meerderheid, dat de Synode goed zal doen deze lijn te volgen, wijl duidelijk is, dat geen genoegzame eenparigheid aanwezig is. Een minderheid (een lid was afwezig), kon zich daarmede echter niet vereenigen, waarom dr Kaajan, die rapporteur was, een meerderheids- en een minderheidsconclusie indiende. De minderheidsconclusie is met het grootst mogelijke aantal stemmen genomen.

Deze conclusies luiden:

„De Synode, met leedwezen uit het Rapport van Curatoren vernomen hebbende, dat er inzake het vraagstuk van het promotierecht der Theologische Hoogeschool geen regeling of schikking is kunnen gevonden worden, waarin met de tegenover elkander staande opvattingen zoodanig rekening wordt gehouden, dat op goede gronden te verwachten ware, dat ze met genoegzame eenparigheid zou kunnen worden aanvaard,

constateerende, dat ook hieruit wederom is gebleken, dat het nog steeds aan de door de Synode van Arnhem (1930), Acta art. 239, voor het nemen van een beslissing ten dezen gewenschte genoegzame eenparigheid ontbreekt,

besluit in overeenstemming met de door de Synode van Arnhem (1930) gedane uitspraak op de verzoeken van de Part. Synode van Drenthe, van ds P. Hekman e.s., van het studentencorps Fides Quarit Intellectum te Kampen en van hr. P. Bruins te Almelo niet in te gaan.”

Er was ook een voorstel van de grootst mogelijke minderheid, luidende:

„Overwegende, dat eenparigheid inzake het „Promotierecht” aan de Theol. Hoogeschool niet is verkregen,

dat overeenkomstig het voorstel van de Part. Synode van Drenthe de rust in onze kerken een beslissing wenschelijk maakt;

overwegende, dat blijkens het verzoek van een groep predikanten, ook onder de aan de Theol. Hoogeschool afgestudeerden en studeerenden, de blijvende begeerte leeft, ook hun studie aan de Theol. Hoogeschool te voltooien;

overwegende, dat het niet billijk geacht moet worden, dat aan een zeer groot deel in onze kerken, de vervulling der begeerte naar dat promotierecht nog langer onthouden worde;

adviseert de grootst mogelijke minderheid van Commissie II te besluiten aan Curatoren in overleg met de Professoren aan de Theol. Hoogeschool op te dragen, om de volgende Generale Synode voor te bereiden en de Synode voor te stellen alle regelingen en verordeningen, die noodig zijn om aan de Theologische Hoogeschool den weg te openen voor voortgaande studie en promotie tot doctor in de Heilige Godgeleerdheid”.

Discussie.

Een zeer breede discussie volgde, waarvoor zich niet minder dan 17 sprekers opgaven.

Ds N. Duursema constateerde met blijdschap, dat de actie voor het jus promovendi nog niet is gestaakt, al betreurt hij het, dat deze zaak, die op de Synode van Arnhem zoo volledig is uitgepraat, thans weer aan de orde komt. Spr. betuigt sympathie aan de minderheidsmotie, die zich op den bodem der werkelijkheid stelt. Het promotierecht behoort tot het wezen der school en is voor haar levenselisch. Spr. acht de doctorale studie voor den predikant noodzakelijk en is in den loop der jaren al meer tot deze overtuiging gekomen. Men hante deze zaak niet op aan den spijker van de niet-aanwezige genoegzame eenparigheid. Er is een sterke minderheid. Er moet op dit punt rust komen en de Synode lette daarop als ook op de sterke begeerte, die terzake in de kerken leeft.

Ds D. Scheele, die inzonderheid de minderheids-

conclusie wilde verdedigen, stond eerst stil bij de kwestie van de genoegzame eenparigheid. Men moet letten op de historie en staan naar de eenheid. Daar zijn we gereformeerd voor.

Duizenden verlangen in de Geref. Kerken naar het promotierecht. Spr. heeft God vanmorgen gebeden, dat hij hier zulke woorden spreken mocht, dat hij zich ook verantwoord kon. In onze consciëntie moeten we verantwoord zijn en heilige motieven moeten we drijven. Spr. doet een dringend beroep op de Synode het verlangen der voorstanders te bevredigen. Het zal veel moeilijkheden doen vervallen. Spr. had behoefte zijn consciëntie te ontlasten.

Ouderling G. F. Hummelen zou gaarne zien, dat deze doorn in het kerkelijk leven zou worden weggenomen, waar hij in de historie heeft gezien hoezeer deze zaak in het kerkelijk leven aan de orde is geweest. Spr. ondersteunde de minderheidsconclusie.

Ds W. H. v. d. Vegt sprak een woord als oud-leerling, die het verzoek om het jus promovendi heeft onderteekend. Spr. voerde het woord zonder eenige ruggespraak met mede-onderteekenaars en weet zich vrij van alle rivaliteit jegens de V.U. De onderteekenaars vragen voor zich dezelfde rechten als de leerlingen van de V.U.: te kunnen promoveeren aan dezelfde inrichting waaraan zij hun opleiding ontvingen. Ook om de hoogerleeraren van de School vraagt spr. het jus promovendi. Spr. wees op de gunstiger positie van de profen van de V.U., die met hun studenten een werkgemeenschap vormen. Inzonderheid den dogmaticus van Kampen mag de gelegenheid niet worden onthouden op te treden als promotor en leider van de werkgemeenschap.

Spr. herinnerde aan het beeld in een van de oude „Heraut”-nummers van de brandspuit. Het jus promovendi zal oude en verouderde tegenstellingen doen verdwijnen. Deze zaak leeft al 60 jaar in de kerken. Spr. herinnerde aan het Woord van Christus in de Bergrede: Wees volmaakt. Dit geldt ook voor de School en het mogelijk maken van voortzetting der studie. De krachten aan de school moeten tot de schoonste ontwikkeling gebracht worden en daarom pleit spr. voor het jus promovendi.

Dr W. A. v. Es is het geheel eens met de meerderheidsconclusie, die geheel ligt in de lijn van 1930. Om het decorum van een Synode moet de continuïteit worden bewaard. De minderheidsconclusie heeft spr. bevreemd, want het is een voor spr. onbegrijpelijke afwijking van de continuïteit. Er zijn inzake het jus promovendi ook belangrijke materiële en principiële besluiten der Gen. Synoden. Spr. herinnerde aan de uitspraak van de Synode van 1914. Men mag slechts in het allernieuwste geval van principiële beslissingen afwijken. Nimmer werden hier gravamina ingebracht en ook nu zijn geen principiële bedenkingen ingebracht. Spr. kan zich niet indenken hoe een Synode er ooit toe komen kan om de mannen, die ons hebben geleerd principiël gereformeerd te denken, n.l. Bavinck en Kuiper, door een andere beslissing in strijd met 1914, te desavoueren. En dan zeker niet op een wijze als nu wordt gewild, n.l. geen eenparigheid en dus jus promovendi. Dat is een contradictio in terminis, ook om het Beding van 1892 is spr. tegen het jus promovendi. Hij voorziet daarvan veel onrust en acht het Roomsche om de wetenschap aan de kerk te onderwerpen. Spr. zou dan geen woord ten gunste van de Theol. School meer kunnen zeggen en daarvoor offeren. (Interruptie: dat is een gevaarlijk argument!)

Het jus promovendi zou Kampen maken tot een school van een deel der kerken.

Spr. betwist het, dat in het belang der studenten Kampen promoveeren moet en constateert, dat de professoren in Kampen toch blijkbaar niet allen de behoefte gevoelen aan het doctoraat. De studenten kunnen promoveeren en de erkenning van hun candidaats in Kampen aan de V.U. heeft dit voor hen gemakkelijker gemaakt. Het jus promovendi moet niet verleend en al onze liefde moet aan de V.U. gegeven, opdat ook haar Theol. Faculteit zich breed ontplooi. We zijn, aldus spr., al 25 jaar bezig de School te volmaken en er valt niet veel meer te volmaken. Spr. heeft als hij zijn oor te luisteren legt, andere klanken opgevangen dan vorige sprekers.

Spr. wil tegen ds Scheele zeggen, dat deze zaak ook voor hem een zaak des gebeds is. Maar dan lette men ook eens op de leidingen Gods. Spr. wakte allen op om school en universiteit te volmaken met onze offervaardigheid en de liefde van ons hart. Dan handelen we naar den wensch van ds v. d. Vegt.

Ouderling T. Tielman is bedroefd over de meerderheidsconclusie en zette uiteen, dat het jus promovendi behoort bij de opleiding tot den dienst des Woords. Aan de Theol. School wordt hooger onderwijs gegeven in den zin der H.O.-wet en in 1930 is dan ook het jus promovendi voor Kampen niet ontkend, maar gezegd, dat het niet moet worden uitgeoefend, tenzij met genoegzame eenparigheid. Spr. toonde uit de historie aan hoezeer men in verkeerde tradities kan zijn vastgeroest, bewijst, dat men in 1876 aan de Gen. Universiteit te Amsterdam het promotierecht weigerde. Van de Hoogescholen in ons vaderland (Tilburg, Delft, Rotterdam en Kampen) heeft alleen de laatste het promotierecht niet.

Prof. dr S. Greijdanus wilde eerst enkele opmerkingen maken over het door ds v. d. Vegt geciteerde woord: Wees dan gijlieden volmaakt. Dairin is alles besloten. Als het zoo goed is, dat men van de ene opleidingsschool naar de andere gaat, dan moet Kampen het jus promovendi hebben, dan kunnen de studenten van de V.U. eens naar Kampen komen. Spr. gaf vervolgens een historisch overzicht, zich ook beroepend op dr Kuiper Sr, die er niets tegen achtte in 1879 dat Kampen het promotierecht kreeg. Men kan niet zeggen, dat Kuiper toen jong en onervaren was. Hij zat midden in de dingen (strijd met Bronsveld, zijn geschrift „Strikt genomen” etc.). Spr. weerlegde de opmerking, dat alleen een universiteit promoveeren kan ten bewijze van wat in Delft, Tilburg etc. plaats vindt, waar men zelfstandig promoveeren kan. En in Delft heeft dr Kuiper Sr dit tot stand gebracht. Spr. herinnerde aan het eere-doctoraat van dr H. H. Kuiper aan de theol. faculteit te Parijs, dat deze toch niet afwees. Men zegt: de kerken kunnen niet promoveeren. Natuurlijk niet, maar de staat toch ook niet? Hoe komt men aan zulke redeneeringen? De

Kerken het in 1914 w.

Maar d. Het v. didaats dat men Men v. van K. Het jus leiding. opleiding aanvaar des W.

Spr. in het examen schappes toen nie volstaar het Syri Spr. be- nut gel doctor i hestreed lijk een mogelij moet ds Men m stond o

Spr. v gedacht is de V recht m

Prof. eenpari te hang piël w spreken moet n

doen be neme ge held ge latingen geen co

bij cura dan da maar g 1892 nu memore

in 1885, heeft o geringe vaardt

leering dr v. Es toen lev stootelijk

Hier is binding, de zittit inhoude heeft G toekoma

Men k een wet

Spr. s allerlei het rech zichzelve held. De

Spr. s Bavinck houding Kampen Den Ha geweest.

Men h want w goede. I krijgt, s

Maar g staan v Nu kun hulp va handica

tuurlijk houden. deze zaa en gesm

werd. I vrienden Vrije U onderlin

gaan. H paar lee onderlin

Prof. over dez V.U. zelf schijn te orde. Spr moet, w

geadvise Het beg genoemd Spr. trok

twijfel e verstaan worden verlenee

Bavinck teit te n om de p stellen,

promove van de V men die